

Geliş Tarihi: 06/07/2021

Kabul Tarihi: 23/03/2022

Yayınlanma Tarihi: 30/06/2022

Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Mizaç ile İlgili Tezlerin Analizi

Ceren Arı Arat¹, Hülya Gülay Ogelman²

Arı Arat, C., & Gülay Ogelman, H. (2022). Okul öncesi dönem çocuklarında mizaç ile ilgili tezlerin analizi. *Asian Journal of Instruction*, 10(1), 14-34. Doi: 10.47215/aji.963291

Öz

Bu araştırmada, Türkiye’de gerçekleştirilmiş, okul öncesi dönemde mizaç konusunu ele alan 1989-2020 yılları arasında tamamlanmış tezlerin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Ulusal Tez Merkezi’nde mizaç konusunda yayımlanan tezlerin incelendiği bu araştırma nicel araştırma türlerinden tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK) Ulusal Tez Merkezi’nden elde edilen 46 lisansüstü tez oluşturmaktadır. Veri toplama aracı araştırmacılar tarafından alan yazın incelenerek geliştirilmiş, 14 maddeden oluşan Veri Kodlama Formu’dur. Araştırmanın sonuçlarına göre son yıllarda özellikle yüksek lisans alanında konu ile ilgili tezler artış göstermiştir. Ancak doktora düzeyinde yapılan tezlerin sayısının çok az olduğu görülmektedir. Buna karşılık okul öncesi dönemde mizaç konulu tezlerin artması, anahtar kelime, ölçme aracı, yöntem, istatistik analiz çeşitliğinin sağlanması gereklidir. Ayrıca örneklem gruplarındaki çocuk sayısının artması da veri güvenilirliği açısından önem taşıyan bir unsurdur. Araştırma kapsamında incelenen tezler, konunun farklı enstitü bünyelerinde çalışıldığı, çoklu disiplinler bir konu olduğunu göstermektedir. Bu noktada, mizaç konusunda farklı konu alanlarının, disiplinlerin bir araya gelmesi önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Analiz, mizaç, okul öncesi dönem, tezler

Analysis of Theses on Temperament in Preschool Children

Abstract

This research aims to analyze of the theses completed between 1989 and 2020, which were on the subject of temperament in the pre-school period in Turkey. This research, which examines the theses published on the subject of temperament in the National Thesis Center, was carried out using the screening model, which is one of the quantitative research types. The study group of the research consists of 46 postgraduate theses obtained from the National Thesis Center of the Council of Higher Education (YÖK). The data collection tool is the Data Coding Form consisting of 14 items, developed by the researchers by examining the literature. According to the results of the research, the theses on the subject have increased in recent years, especially in the graduate field. However, it is seen that the number of theses done at the doctoral level is very low. On the other hand, it is necessary to increase the number of theses on temperament in the preschool period, and to provide a variety of keywords, measurement tools, methods and statistical analysis. In addition, the increase in the number of children in the sample groups is an important factor in terms of data reliability. The theses examined within the scope of the research show that the subject is a multi-disciplinary subject studied in different institutes. At this point, it is important that different subject areas and disciplines come together on temperament.

Keywords: Analysis, temperament, theses, preschool period

¹ Öğretim Görevlisi, Bayburt Üniversitesi, <https://orcid.org/0000-0002-5795-8901>, cerenariat@bayburt.edu.tr

² Prof. Dr., Sinop Üniversitesi, <https://orcid.org/0000-0002-4245-0208>, ogelman@sinop.edu.tr

1. Giriş

Bir ülkede bulunan üniversitelerin üretmiş oldukları bilimsel bilgi yeterliliği, o ülkenin gelişmişlik düzeyinin tespit edilmesinde kullanılan temel ölçütlerden birisidir. Yapılmış olan bilimsel çalışmaların analiz edilmeleri bilimsel bilgiyi üretmeye giden yollardan birisidir (Doyumağaç, Tanhan & Kıymaz, 2021). Bu analizler, belirlenen konunun hem yaygınlığı hem derinliği hakkında bilgi sunarken aynı zamanda alan yazın için genel bir görünüm sergilemektedir (Al, 2008). Bu durum bilimin her alanında olduğu gibi eğitim konusunda da büyük önem taşımaktadır.

Eğitim araştırmaları son yıllarda büyük artış göstermiştir. Bu alanda yapılan bazı araştırmalar eğitim sistemine kuramsal dayanaklar oluşturmakta ve eğitim reformlarına katkılar sağlamaktadır. Bazı araştırmalar ise ilgili alan yazını gözden geçirerek araştırma sonuçlarının güvenilirliğini sınamakta ve yeni yapılacak olan çalışmalara yol göstermektedir. Bu tür çalışmalar eğitim alanına ve araştırmacılara büyük katkılar sağlamaktadır (Göktaş, Küçük, Aydemir, Telli, Arpacık, Yıldırım & Reisoğlu, 2012; Karadağ, 2009).

Eğitim araştırmalarının eğitim konusundaki olay ve süreçleri kavramsallaştırma, gözlemleri koşul, bağlam, içerik ve sonuçlarıyla analiz etme, araştırılan konu hakkındaki tüm verileri yayınlama ve mevcut kuramları destekleme ya da gelişmekte olan kuramlara katkı sağlama olacak şekilde dört temel işlevi bulunmaktadır. Kuramsal dayanaklar oluşturma, politikalara katkılar sağlama ve uygulamalarda iyileştirmelere gidilmesi noktasında eğitim araştırmaları kendi alanına özgü araştırma süreçlerinden geçer. Veriler çeşitli yöntemlerle elde edilir, sistematik olarak kaydedilir, analizleri yapılır ve yayımlanarak süreç tamamlanır (Mortimore, 2000).

Araştırmacılar çalışmalarını ilk olarak ilgili alan yazındaki çalışmaları tarayarak başlatırlar. Bilimsel çalışmaların tarandığı, çalışmaların konularının ve varsa eğilimlerin görülebileceği önemli kaynak sağlayan veri tabanlarından birisi de YÖK tarafından oluşturulmuş olan Ulusal Tez Merkezi'dir (APA, 2009). Ulusal Tez Merkezi'nde yayınlanan çalışmaların içeriklerinin incelenmesi hem mevcut durumu ortaya koyması hem de gelecek çalışmalara ışık tutması bakımından büyük önem taşımaktadır.

Çocuğun doğuştan getirdiği ve kişisel olarak sahip olduğu özelliklerin tamamı mizaçtır (Kristal, 2005). Mizaç, kişinin davranışlarında gözlemlenebilen genetik kökenli (Rothbart & Bates, 1998), duygusal kaynaklı olarak belirli durumlarda sergilediği, tepkilerdeki değişikliklerdir (Derryberry & Rothbart, 1997; Köknel, 1999). Mizaç, çocuk gelişiminin merkezinde olması nedeniyle önemli bir role sahiptir. Hem kişilikle hem de biyolojik sistemlerle ilişkili olan mizaç yapıları, bireysel farklılıklar göstermektedir (Rothbart, 2007). Mizaç; etkinlik, tepkisellik, duygusallık ve sosyallik ifadelerini içinde barındıran çok yönlü bir özelliktir. Gelişimsel açıdan mizaç bebeklikten itibaren hem çevresel hem de genetik faktörlerden etkilenmektedir. Çocuklar kalıtımla aktarılan bazı özellikleri doğuştan itibaren sergilemeye başlasa da bazı özellikler gelişimin de etkisiyle belirginleşmektedir (Saudino & Wang, 2012). Mizaç, genel olarak, yaşamın erken dönemlerinde ortaya çıkan ve büyük ölçüde köken olarak genetik olan ancak aynı zamanda çevresel deneyimlerden etkilenen duygusal ve davranışsal tarzdaki bireysel farklılıklar olarak tanımlanır (Rothbart & Bates, 2006).

Mizacın doğumdan itibaren kalıtım ve çevrenin etkisiyle gelişen bir yapısının olmasının (Zentner & Shiner, 2015) yanı sıra sol ve sağ frontal beyin arasındaki aktivasyon farkı olan frontal asimetri (FA) ile ilişkili olduğu ileri sürülmüştür (Rothbart, 2011). Beyindeki frontal asimetri, yaklaşma ve geri çekilme eğilimleriyle (Harmon-Jones, Gable & Peterson, 2010) ilişkiliyken mizaç, yaklaşma ve geri çekilme davranışıyla bağlantılıdır (Fox, Henderson, Rubin, Calkins & Schmidt,

2001; Fox, Henderson, Marshall, Nichols & Ghera 2005; Rothbart, 2011; Smith, Diaz, Day & Bell, 2016).

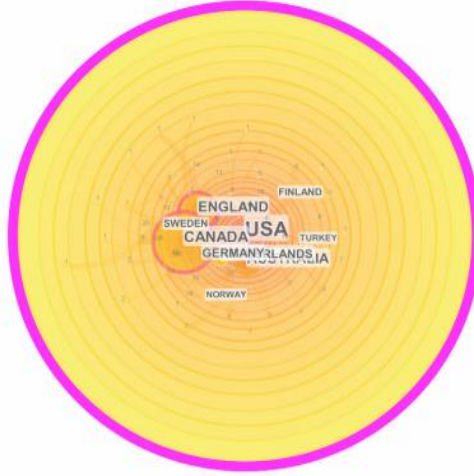
Doğumdan itibaren mizaç özellikleri bireyin davranışlarına, tepkilerine yansımaktadır. Yaşın ilerlemesiyle birlikte deneyim ve öğrenme de mizacı şekillendirebilmektedir (Kansız & Arkar, 2011). Belirli bir döneme kadar mizaç özellikleri bazen tutarlı bazen tutarsızlıklar gösterse de okul öncesi dönemden itibaren önemli düzeyde istikrarlılık gösterebilmektedir (Roberts & DelVecchio, 2000). Her çocuğun kendine özgü olarak getirip geliştirdiği ve dünyaya karşı vereceği tepkilerini belirleyen bir mizacı vardır. Bazı çocuklar yeni bir durum sevinerek yaklaşırken, diğerleri daha isteksiz davranacaktır.

Bebek ve çocuk mizacının belirlenmesinde, Thomas ve Chess'in (1977), ünlü New York Boylamsal Çalışması (Hubert, Wachs, Peters-Martin & Gandour, 1982) büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma kapsamında 133 katılımcı, bebeklikten yetişkinliğe kadar takip edilmiştir. Çalışma sırasında 'düzenleyici alışkanlıklar, değişime tepkiler, bakıcılara ve yabancılara tepkiler ve genel ruh hali' dâhil olmak üzere çeşitli özellikler üzerinde durulmuştur. Bu araştırma sonucunda dokuz mizaç boyutu ve üç mizaç stili geliştirilmiştir. Aktivite düzeyi, ritmiklik, yakınlaşma/çekingenlik, uyumluluk, tepkilerin yoğunluğu, uyarılma eşiği, duygudurumu, dikkatini dağıtma, sebat etme dokuz mizaç boyutunu ve kolay, zor ve yavaş ısınan çocuklar ise mizaç stilini tanımlamaktadır. (Craig & Dunn, 2007). Bu araştırma gelecekteki çalışmalara da ışık tutmuştur. Rothbart (Psikobiyojik Yaklaşım) ve meslektaşları (1981) çocuklarda mizaç kavramını daha da geliştirip 3 mizaç stili ve 15 mizaç boyutunu oluşturmuşlardır. Bu mizaç stilleri ve boyutları şu şekildedir: Negatif duygulanım: Rahatsızlık, korku, kızgınlık/düş kırıklığı, mutsuzluk ve yatıştırılabilirlik. Dışa Dönüklük: Dürtüsellik, aktivite, yaklaşım, yüksek yoğunluklu uyaranla memnuniyet, utangaçlık. Gayretli kontrol: Düşük yoğunluklu uyaranla memnuniyet, gülümseme/kahkaha, engelleme denetimi, algısal hassasiyet, dikkat.

Daha da ilerleyen çalışmalarla Buss ve Plomin tarafından geliştirilen Kriter Yaklaşım Modeli ile çocukların mizaç özelliklerini belirlemede 5 kriter belirlemiş ve bu 5 kriter üzerinden 4 mizaç boyutu ortaya koyulmuştur. Bu kriterler; mizacın kalıtsal oluşu, çocukluk döneminde istikrar göstermesi, evrimsel olarak uyum sağlamaya dönük olması, akrabalarda da olması ve gelişimsel açıdan süreklilik göstermesidir. Mizacın 4 boyutunu ise; duygusallık, aktivite, sosyallik ve dürtüsellik oluşturmaktadır (Buss & Plomin, 1984). Duygusallık, duygusal ve davranışsal uyarılmayı, aktivite hareketliliği, sosyalleşme ise yalnız kalmaktansa başkalarıyla olmayı tercih etmeyi ifade eder. Dürtüsellik içinde bulunulan ortama çok uygun olmayan, risk içeren, genellikle istenmeyen sonuçlara yol açan ve yeterli şekilde planlanmamış davranışları kapsar (Özdemir, Selvi & Aydın, 2012). Kagan biyotopolojik yaklaşımında uç noktalarla çalışmıştır. Engellenmiş ve engellenmemiş mizaç olarak da tanımlamıştır (Klein & Linhares, 2010).

Mizacın çocuğun gelişiminde de önemi büyüktür ve bu nedenle mizaç, çocuk gelişiminde en çok çalışılan konulardan biridir (Zentner & Shiner, 2015). Konu ile ilgili çalışmalar, okul öncesi dönem çocukların mizaç özelliklerini anlamak, mizacı etkileyen değişkenleri ortaya koymak, mizacın kısa ve uzun süreli etkilerini belirlemek açısından büyük önem taşımaktadır. Türkiye'de yapılandırmacılığın yoğun olarak müfredatlarda yer almasıyla birlikte, bireysel farklılıklardan biri olan mizaç konusuyla ilgili çalışmalar da artış göstermiştir. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'nın 36-72 Aylık Çocuklar için Okul Öncesi Eğitim Programı'nda da bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması vurgulanmıştır (MEB, 2013). Dolayısıyla Türkiye'de son yıllarda eğitim alanında görülen önemli ilerlemeler de mizaç konusuyla ilgili çalışmaların artması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Okul öncesi dönem çocuk için gelişiminin temellerinin atıldığı dönemdir. Yaşamının ilerleyen yıllarını önemli düzeyde etkileyecek olan bu dönem çocuğun hem doğuştan getirdiği hem de sonradan kazandığı özelliklerini geliştirmede, yaşamın diğer yıllarına göre çok daha kalıcı ve güçlü bir etkiye sahiptir (Yılmaz-Bolat, 2011). Okul öncesi dönem, çocuğun doğumundan 6 yaşına kadar olan kısa bir zaman dilimini kapsıyor olsa da gelişimin hızlı olduğu çok kritik bir dönemdir. Dolayısıyla 0-6 yaş arasında yapılan araştırmalar çok büyük öneme sahiptir. Türkiye’de mizaç konusundaki çalışmaların sayısı gün geçtikçe artmaktadır.

Şekil 1. Mizaç Çalışmalarında Ülkelere Göre Atıfların Ağ Yapısı (Yurtçu & Pekdoğan, 2020).

Şekil 1’de mizaç konusunda yapılan çalışmaların atıf ağ yapısı görülmektedir. Mizaç konusunda alana katkı sunan ve başlıca çalışmaların yapıldığı ülkelerin Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve İngiltere olduğu görülürken ülkemizde bu alanda yapılan çalışmaların ilgi gördüğü de görülmektedir (Yurtçu & Pekdoğan, 2020). Alagöz ve Sağlam (2021) çocuk ve mizaç konusunda (0-18 yaş) yapılan 70 lisansüstü çalışmanın tematik analizini yapmıştır. Bu çalışmaların içerisinde okul öncesi dönemde mizaç ile ilgili çalışmaların analizinin yapılmasının alanı desteklemesi bakımından önemli olacağı görülmüştür.

Alan yazın incelendiğinde okul öncesi döneminde olan çocuklarla mizaç ile ilgili çalışmalarda son yıllarda artış olduğu görülmüş fakat yapılan bu çalışmaların bütüncül olarak ele alındığı bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Okul öncesi döneminde olan çocukların mizaç özellikleri ile yapılmış olan çalışmaların analiz edilmesi, gelecekteki çalışmalara yol gösterip yardımcı olması ve araştırmacılara fikir vermesi bakımından önem taşımaktadır. Bu araştırmada Türkiye’de okul öncesi dönem çocukların mizaç özellikleri ile ilgili yapılan tezlerin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıtlar aranmıştır:

1. Ulusal Tez Merkezi’ndeki 0-6 yaşta mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımı nasıldır?
2. Ulusal Tez Merkezi’ndeki 0-6 yaşta mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin yapıldıkları üniversitelere göre dağılımları nasıldır?
3. Ulusal Tez Merkezi’ndeki 0-6 yaşta mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin kullanılan değişken sayılarına göre dağılımları nasıldır?
4. Ulusal Tez Merkezi’ndeki 0-6 yaşta mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin yayınladığı dilleri dağılımları nasıldır?

5. Ulusal Tez Merkezi'ndeki 0-6 yaşta mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımı nasıldır?
6. Ulusal Tez Merkezi'ndeki 0-6 yaşta mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin konu alanı dağılımları nasıldır?
7. Ulusal Tez Merkezi'ndeki 0-6 yaşta mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımları nasıldır?
8. Ulusal Tez Merkezi'ndeki 0-6 yaşta mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre enstitülerdeki dağılımı nasıldır?
9. Ulusal Tez Merkezi'ndeki 0-6 yaşta mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerde kullanılan ölçme araçlarının dağılımları nasıldır?
10. Ulusal Tez Merkezi'ndeki 0-6 yaşta mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerde kullanılan ölçme araçlarının özelliklerinin dağılımları nasıldır?
11. Ulusal Tez Merkezi'ndeki 0-6 yaşta mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerdeki anahtar kelime sayıları dağılımları nasıldır?
12. Ulusal Tez Merkezi'ndeki 0-6 yaşta mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerde en çok kullanılan anahtar kelimelerin dağılımları nasıldır?
13. Ulusal Tez Merkezi'ndeki 0-6 yaşta mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin yöntem dağılımı nasıldır?
14. Ulusal Tez Merkezi'ndeki 0-6 yaşta mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin araştırma desen dağılımları nasıldır?
15. Ulusal Tez Merkezi'ndeki 0-6 yaşta mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin örneklemdeki çocuk sayısı dağılımları nasıldır?
16. Ulusal Tez Merkezi'ndeki 0-6 yaşta mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin veri analiz tekniği dağılımları nasıldır?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Ulusal Tez Merkezi'nde mizaç konusunda yayınlanan tezlerin tematik dağılımlarının incelendiği bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli ile desenlenmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) Ulusal Tez Merkezi'nden elde edilen 46 lisansüstü tez oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı araştırmacılar tarafından alan yazın incelenerek geliştirilmiş olan 14 maddeden oluşan veri kodlama formudur. Veri kodlama formunda; tezlerin türü, tamamlandığı üniversite, değişken sayısı, yayın dili, enstitü, konu alanı, yıl, mizacı ölçmek için kullanılan ölçme aracı, ölçme araçlarının özellikleri, anahtar kelime sayıları, anahtar kelimeler, yöntem, araştırma deseni, örneklemdeki çocuk sayısı, veri analizi başlıkları yer almıştır. Verilerin doğrulukları farklı üç uzman tarafından kontrol edilmiştir. Kodlama hatası olmadığına karar verilmiştir.

2.4. Veri Toplama Süreci

0-6 yaş çocukların mizaçları ile ilgili lisansüstü tezlere Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) Ulusal Tez Merkezi'nin internet sitesinden ulaşılmıştır. Tezlere ulaşmak için mizaç kelimesi dizinde ve başlıkta aratılmıştır. Elde edilen 49 tez detaylıca incelendikten sonra 0-6 yaş grubundaki

çocukların mizaçlarını inceleyen 46 tez araştırmaya dâhil edilmiştir. Sadece kullanım izni olan tezler araştırmada kullanılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 22.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemlerinden sıklık ve yüzde kullanılmış, elde edilen bulgular tablo ve şekillerle görselleştirilerek yorumlanmıştır.

2.6. Etik Kurul

Çalışma sistematik alan yazın taraması, doküman inceleme çalışması olduğu için Etik Kurul İzni alınmasını gerektiren çalışmalar grubunda yer almamaktadır. Bu nedenle Etik Kurul İzni beyan edilmemiştir.

3. Bulgular

Lisansüstü tezlerin; türüne, tamamlandığı üniversiteye, değişken sayısına, yayın diline, enstitüye, konu alanına, yılına, mizaçı ölçmek için kullanılan ölçme aracına, ölçme araçlarının özelliklerine, anahtar kelime sayılarına, anahtar kelimelere, yönteme, araştırma desenine, örneklemedeki çocuk sayısına, veri analizine göre dağılımları belirlenmiş ve aşağıda sunulmuştur.

Ulusal Tez Merkezi'nde okul öncesi dönemde mizaçla ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Ulusal Tez Merkezi'nde Yayınlanan Lisansüstü Tezlerin Türlerine Göre Dağılımları

Tez Türü	n	%
Yüksek Lisans	39	84,78
Doktora	2	4,35
Tıpta Uzmanlık	5	10,87
Toplam	46	100,00

Tablo 1'e göre lisansüstü tezlerin %84.78'ini (n=39) yüksek lisans tezleri, %4,35'ini (n=2) doktora tezleri ve %10.87'sini (n=5) tıpta uzmanlık tezleri oluşturmaktadır.

Ulusal Tez Merkezi'nde okul öncesi dönem çocuklarının mizaçları ile ilgili yapılan tezlerin üniversitelere göre dağılım yüzdeleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Ulusal Tez Merkezi'nde Yayınlanan Lisansüstü Tezlerin Yapıldığı Üniversitelere Göre Dağılımları

Üniversite Adı	Toplam		Yüksek Lisans		Doktora		Tıpta Uzmanlık	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Boğaziçi Üniversitesi	2	4,35	2	5,13	0	0,00	0	0,00
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
İstanbul Okan Üniversitesi	2	4,35	2	5,13	0	0,00	0	0,00
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Ankara Üniversitesi	2	4,35	2	5,13	0	0,00	0	0,00
Gazi Üniversitesi	6	13,04	4	10,26	1	50,00	1	20,00
Karabük Üniversitesi	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Uludağ Üniversitesi	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Ufuk Üniversitesi	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00

Tablo 2. (devamı)

Üniversite Adı	Toplam		Yüksek Lisans		Doktora		Tıpta Uzmanlık	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Işık Üniversitesi	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Haliç Üniversitesi	2	4,35	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Aksaray Üniversitesi	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Beykent Üniversitesi	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Ege Üniversitesi	4	8,70	3	7,69	0	0,00	1	20,00
Maltepe Üniversitesi	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
ODTÜ	7	15,2	7	17,95	1	50,00	0	0,00
Anadolu Üniversitesi	1	2,17	0	0,00	0	0,00	0	0,00
İstanbul Üniversitesi	2	4,35	2	5,13	0	0,00	0	0,00
Bahçeşehir Üniversitesi	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1	2,17	0	0,00	0	0,00	1	20,00
Özyeğin Üniversitesi	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Sağlık Bilimleri Üniversitesi	2	4,35	0	0,00	0	0,00	2	40,00
Trakya Üniversitesi	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Hacettepe Üniversitesi	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00

Tablo 2'ye göre ODTÜ'de yapılan lisansüstü tezler bu alandaki tüm lisansüstü tezlerin %15,22'sini, Gazi Üniversitesi'nde yapılan lisansüstü tezler %13,04'ünü ve Ege Üniversitesi'nde yapılan tezler %8,70'ini oluşturmaktadır. Yüksek lisans tezlerinin %17,95'ini ODTÜ, %10,26'sını Gazi Üniversitesi, %7,69'unu Ege Üniversitesi oluşturmaktadır. Alanla ilgili doktora tezlerinin %50'si ODTÜ'ye, diğer %50'si Gazi Üniversitesi'ne aittir. Tıpta uzmanlıkta ise tezlerin %40'ı Sağlık Bilimleri Üniversitesi'ne aitken, Ondokuz Mayıs Üniversitesi %20, Ege Üniversitesi %20 ve Gazi Üniversitesi %20 olacak şekilde yayın yüzdesine sahiptir.

Ulusal Tez Merkezi'nde okul öncesi dönemde mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerde kullanılan değişken sayılarının dağılımları Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3. Ulusal Tez Merkezi'nde Yayınlanan Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Değişken Sayısı Dağılımı

Değişkenler	N	%
1	13	28,26
2	14	30,43
3	10	21,74
4	4	8,70
5 ve daha fazla	5	10,87
Toplam	46	100,00

Tablo 3'e göre 46 tezin 13'ünün (%28,26) araştırdığı tek değişken olduğu, 14'ünün (%30,43) araştırdığı iki değişken olduğu, onunun (%21,74) araştırdığı üç değişken olduğu, dördünün (%8,70) araştırdığı dört değişken olduğu ve beşinin (%10,87) araştırdığı beş ve üstü değişken olduğu belirlenmiştir.

Ulusal Tez Merkezi'nde okul öncesi dönemde mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin yayımlandıkları dillere göre yüzde ve frekans dağılımları Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4. Ulusal Tez Merkezi'nde Yayınlanan Lisansüstü Tezlerin Yayınlandıkları Dillere Göre Dağılımları

Diller	Toplam		Yüksek Lisans		Doktora		Tıpta Uzmanlık	
	n	%	N	%	n	%	n	%
Türkçe	35	76,09	28	71,79	2	100,00	5	100,00
İngilizce	11	23,91	11	28,21	0	0,00	0	0,00

Tablo 4'e göre lisansüstü tezlerin %76,09'u (n=35) Türkçe, %23,91'i (n=11) İngilizce yazılmıştır. yüksek lisans tezlerinin %71,79'u (n=28) Türkçe, %28,21'i (n=11) İngilizcedir. Doktora (n=2) ve tıpta uzmanlık (n=5) tezlerinin %100'ü Türkçedir.

Ulusal Tez Merkezi'nde okul öncesi dönemde mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımları Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5. Ulusal Tez Merkezi'nde Yayınlanan Lisansüstü Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımları

Enstitü	Toplam		Yüksek Lisans		Doktora		Tıpta Uzmanlık	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Sosyal Bilimler	25	54,35	25	64,10	0	0,00	0	0,00
Sağlık	7	15,22	4	10,26	1	50,00	2	40,00
Eğitim Bilimleri	11	23,91	10	25,64	1	50,00	0	0,00
Tıp	3	6,52	0	0,00	0	0,00	3	60,00

Tablo 5'e göre tezlerin %54,35'i (n=25) Sosyal Bilimler Enstitüsü, %23,91'i (n=11) Eğitim Bilimleri Enstitüsü, %15,22'si (n=7) Sağlık Bilimleri Enstitüsü ve %6,52'si (n=3) Tıp Fakültesine bağlı Çocuk Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı'nda yapılmıştır. Yüksek Lisans alanında yapılan tezlerin %64,10'u (n=25) Sosyal Bilimler Enstitüsünde, %25,64'ü (n=10) Eğitim Bilimleri Enstitüsünde ve %10,26'sı (n=4) Sağlık Bilimleri Enstitüsünde yapılmıştır. Doktora tezlerinin %50,00'si (n=1) Sağlık Bilimleri Enstitüsünde, %50'si (n=1) Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yapılmıştır. Tıpta uzmanlıkların %40'ı (n=2) Sağlık Bilimleri Enstitüsünde, %60'ı (n=3) Tıp Fakültesine bağlı Çocuk Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalında yapılmıştır.

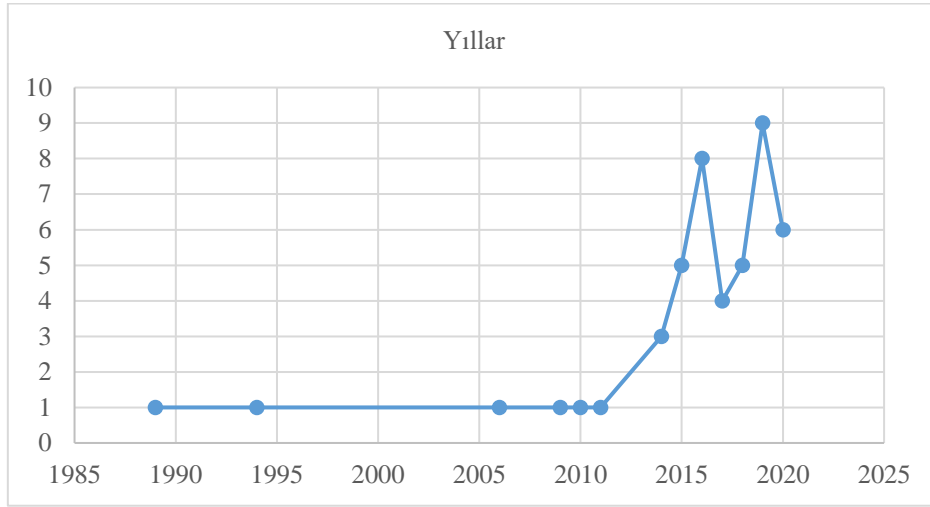
Ulusal Tez Merkezi'nde okul öncesi dönemde mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin konu alanına göre yüzde ve frekans dağılımları Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Ulusal Tez Merkezi'nde Yayınlanan Lisansüstü Tezlerin Konu Alanına Göre Dağılımları

Konu	Toplam		Yüksek Lisans		Doktora		Tıpta Uzmanlık	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Eğitim ve Öğretim	17	36,96	16	41,03	1	50,00	0	0,00
Psikoloji	23	50,00	22	56,41	1	50,00	0	0,00
Psikiyatri	5	10,87	0	0,00	0	0,00	5	100,00
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00

Tablo 6 incelendiğinde Ulusal Tez Merkezi'nde okul öncesi dönemde mizaçla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin dört farklı konuda dizinlendikleri görülmektedir. Tezlerin %50,00'si (n=23) psikoloji konusunda, %36,96'sı (n=16) eğitim ve öğretim konusunda, %10,87'si (n=5) psikiyatri konusunda ve %2,17'si (n=1) çocuk sağlığı ve hastalıkları konusunda yapılmıştır.

Ulusal Tez Merkezi'nde okul öncesi dönemde mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımları Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Ulusal Tez Merkezi'nde Yayınlanan Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımları

Şekil 1 incelendiğinde okul öncesi dönemde mizaç konulu ilk lisansüstü tezin 1989 yılında tamamlandığı görülmektedir. 1989-2010 yılları arasında durağanlık görülürken 2010 yılından sonra konu ile ilgili çalışmalarda artış görülmüştür. Çalışmalar 1989-2010 yılları arasında durağanlık gösterse de, 2010 yılından sonra ivme kazanmıştır. 2019 yılı dokuz lisansüstü tez ile en çok tez yapılan yılken ardından 2016 yılı sekiz lisansüstü tez ile onu takip etmiş, 2020 yılında altı lisansüstü tez ve 2018 yılında ise beş lisansüstü tez yayımlanmıştır.

Ulusal Tez Merkezi'nde okul öncesi dönemde mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre yüzde ve frekans dağılımları Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo7. Ulusal Tez Merkezi'nde Yayınlanan Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımları

Yıl	Toplam		Yüksek Lisans		Doktora		Tıpta Uzmanlık	
	n	%	n	%	n	%	n	%
1989	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
1994	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
2006	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
2009	1	2,17	0	0,00	0	0,00	1	20,00
2010	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
2011	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
2014	3	6,52	3	7,69	0	0,00	0	0,00
2015	5	10,87	3	7,69	1	50,00	1	20,00
2016	8	17,39	6	15,38	1	50,00	1	20,00
2017	4	8,70	4	10,26	0	0,00	0	0,00
2018	5	10,87	5	12,82	0	0,00	0	0,00
2019	9	19,57	7	17,95	0	0,00	2	40,00
2020	6	13,04	6	15,38	0	0,00	0	0,00

Tablo 7'ye göre lisansüstü tezlerin %19,57'si 2019 yılında, %17,39'u 2016 yılında %13,04'ü 2020 yılında, %10,87'si 2018 yılında yapılmıştır. Yüksek lisans tezlerinin %17,95'i 2019 yılında, %15,38'i 2016 yılında, %15,38'i 2020 yılında, %10,87'si 2018 yılında yapılmıştır. Doktora tezlerinin %50'si 2015 yılında, %50'si 2016 yılında yapılmıştır. Tıpta uzmanlık tezlerinin %40'ı 2019 yılında, %20'si 2016 yılında, %20'si 2015 yılında ve %20'si 2009 yılında yazılmıştır.

Ulusal Tez Merkezi'nde okul öncesi dönemde mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre enstitülerdeki dağılımlarının yüzde ve frekansları Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Ulusal Tez Merkezi'nde Yayınlanan Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Enstitülere Dağılımları

Yıl	Toplam		Sosyal Bilimler		Eğitim Bilimleri		Sağlık Bilimleri		Tıp	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1989	1	2,17	1	4,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
1994	1	2,17	1	4,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2006	1	2,17	1	4,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2009	1	2,17	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	33,33
2010	1	2,17	1	4,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2011	1	2,17	1	4,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2014	3	6,52	3	12,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2015	5	10,87	3	12,00	0	0,00	1	14,29	1	33,33
2016	8	17,39	5	20,00	2	18,18	0	0,00	1	33,33
2017	4	8,70	2	8,00	2	18,18	0	0,00	0	0,00
2018	5	10,87	4	16,00	1	9,09	0	0,00	0	0,00
2019	9	19,57	1	4,00	4	36,36	4	57,14	0	0,00
2020	6	13,04	2	8,00	2	18,18	2	28,57	0	0,00

Tablo 8 incelendiğinde, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yapılan lisansüstü tezlerin %20'si 2016 yılında, %16'sı 2018 yılında, %12'si 2015 ve %12'si 2014 yılında yapılmıştır. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yapılan lisansüstü tezlerin %36,36'sı 2019 yılında, %18,18'i 2016 yılında, %18,18'i 2017 yılında ve %18,18'i 2020 yılında yapılmıştır. Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde yapılan lisansüstü tezlerin %57,14'ü 2019 yılında, %28,57'si 2020 yılında ve %14,29'u 2015 yılında yapılmıştır. Tıp Fakültesine bağlı Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalında yapılan tezlerin %33,33'ü 2016 yılında, %33,33'ü 2015 yılında ve %33,33'ü 2009 yılında yapılmıştır.

Ulusal Tez Merkezi'nde okul öncesi dönemde mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerde kullanılan ölçme araçlarının çalışma türlerine göre yüzde ve frekans dağılımları Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Ulusal Tez Merkezi'nde Yayınlanan Lisansüstü Tezlerde Çocukta Mizacı Ölçmek İçin Kullanılan Ölçme Araçlarının Dağılımları

Çocukta Mizacı Ölçmek İçin Kullanılan Ölçekler	Toplam		Yüksek Lisans		Doktora		Tıpta Uzmanlık	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Çocuklar İçin Kısa Mizaç Ölçeği	23	50,0	22	56,41	0	0,00	1	20,00
Çocuklar İçin Mizaç Değerlendirme Takımı-Gözden Geçirilmiş Ebeveyn Formu	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Çocuk Davranış Listesi-Kısa Form	10	21,74	4	10,26	2	100,0	4	80,00
Colorado Çocuk Mizaç Envanteri	2	4,35	2	5,13	0	0,00	0	0,00
Çocuklarda Mizaç Ölçeği	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Davranış Stili Anketi	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Erken Çocukluk Dönemi Davranış Anketi Kısa Formu	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Çocuk Davranış Anketi	3	6,52	3	7,69	0	0,00	0	0,00
Bebek Davranış Anketi	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00
Bebek Davranış Ölçeği Çok Kısa Form	2	4,35	2	5,13	0	0,00	0	0,00
Annelerin Çocuklarının Mizacına İlişkin Algılarını Ölçme Soru Formu	1	2,17	1	2,56	0	0,00	0	0,00

Tablo 9’da, 0-6 yaş çocukların mizaçlarıyla ilgili yapılan 46 tezin %50’sinde “Çocuklar İçin Kısa Mizaç Ölçeği”, %21,17’sinde “Çocuk Davranış Listesi-Kısa Form”, %6,52’sinde “Çocuk Davranış Anketi”, %4,35’inde “Colorado Çocuk Mizaç Envanteri”, %4,35’inde “Bebek Davranış Ölçeği Çok Kısa Form” kullanıldığı analiz edilmiştir. Yüksek lisans tezlerinin %56,41’inde “Çocuklar İçin Kısa Mizaç Ölçeği”, %10,26’sında “Çocuk Davranış Listesi-Kısa Form”, %7,69’unda “Çocuk Davranış Anketi” ve %5,13’ünde “Colorado Çocuk Mizaç Envanteri” kullanılmıştır. Doktora tezlerinin %100’ünde “Çocuk Davranış Listesi-Kısa Form” kullanılmıştır. Tıpta uzmanlık çalışmalarının %80’inde “Çocuk Davranış Listesi Kısa Form” ve %20’sinde “Çocuklar İçin Kısa Mizaç Ölçeği” kullanılmıştır.

Ulusal Tez Merkezi’nde okul öncesi dönemde mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerde kullanılan ölçme araçlarının özellikleri Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Ulusal Tez Merkezi’nde Yayınlanan Lisansüstü Tezlerde Çocukta Mizacı Ölçmek İçin Kullanılan Ölçme Araçlarının Özellikleri

Çocukta Mizacı Ölçmek İçin Kullanılan Ölçekler	Yılı	Uygulandığı Yaş	Ölçek Tipi	Madde Sayısı	Faktör Sayısı
Davranış Stili Anketi	1989	3-7 yaş	6’lı Likert Tipi Ölçek	100	9
Annelerin Çocuklarının Mizacına İlişkin Algılarını Ölçme Soru Formu	1994	3-7 yaş	5’li Likert Tipi Ölçek	12	9
Çocuk Davranış Anketi	2006	3-7 yaş	5’li Likert Tipi Ölçek	42	4
Colorado Çocuk Mizaç Envanteri	2006	1-6 yaş	5’li Likert Tipi Ölçek	20	5
Erken Çocukluk Dönemi Davranış Anketi Kısa Formu	2006	4-6 yaş	7’li Likert Tipi Ölçek	36	4
Çocuklar İçin Kısa Mizaç Ölçeği	2009	40-76 aylık	6’lı Likert Tipi Ölçek	30	4
Çocuk Davranış Listesi-Kısa Form	2012	3-7 yaş	7’li Likert Tipi Ölçek	94	3
Bebek Davranış Anketi	2013	3-12 ay	7’li Likert Tipi Ölçek	37	3
Çocuklar İçin Mizaç Değerlendirme Takımı-Gözden Geçirilmiş Ebeveyn Formu	2014	2-7 yaş	7’li Likert Tipi Ölçek	35	4
Çocuklarda Mizaç Ölçeği	2015	18-36 ay	5’li Likert Tipi Ölçek	40	4
Bebek Davranış Ölçeği Çok Kısa Form	2018	3-12 ay	7’li Likert Tipi Ölçek	28	3

Tablo 10’da 1989-2018 yılları arasında ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmaları yapıldığı görülmektedir. Ölçekler en az 3 aylık bebeğe en fazla 7 yaşındaki çocuklara uygulanabilir. Ölçekler 5’li Likert tipi ve 7’li Likert tipi arasındadır. Madde sayısı 12 ile 100 arasında değişiklik göstermektedir. Ölçekler 3 faktör ile 9 faktör aralığındadır. Ayrıca Çocuk Davranış Listesi Kısa Formu 15 alt faktör içermektedir.

Ulusal Tez Merkezi’nde okul öncesi dönemde mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin anahtar kelime sayıları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Ulusal Tez Merkezi'nde Yayınlanan Lisansüstü Tezlerin Kullanılan Anahtar Kelime Sayılarına Göre Dağılımları

Anahtar Kelime Sayısı	n	%
Sıfır	8	17,39
Üç	7	15,22
Dört	12	26,09
Beş	16	34,78
Altı	2	4,35
Yedi	1	2,17
Toplam	46	100,00

Tablo 11 incelendiğinde, tezlerin sekizinde (%17,39) Ulusal Tez Merkezine anahtar kelime girilmemiştir. Tezlerin %34,78'inde beş anahtar kelime, %26,09'unda dört anahtar kelime, %15,22'sinde üç anahtar kelime %4,35'inde altı anahtar kelime ve %2,17'sinde yedi anahtar kelime bulunmaktadır.

Ulusal Tez Merkezi'nde okul öncesi dönemde mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerde en çok kullanılan anahtar kelimeler Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12. Ulusal Tez Merkezi'nde Yayınlanan Lisansüstü Tezlerde En Çok Kullanılan Anahtar Kelimelerinin Dağılımı

Anahtar Kelimeler	n	%
Anne-Baba Tutumu	6	13,04
Duygu Düzenleme	5	10,87
Çocuklar	5	10,87
Kişilik Özellikleri	15	32,61
Mizaç	19	41,30
Medya	5	10,87
Okul Öncesi Dönem	7	15,22
Okul Öncesi Çocuklar	14	30,43
Okul Öncesi Eğitim	12	26,09

Tablo 12'ye göre tezlerde en çok kullanılan anahtar kelimeler: Ana-baba tutumu (%13,04), duygu düzenleme (%10,87), çocuklar (10,87), kişilik özellikleri (%32,61), mizaç (%41,30), medya (%10,87), okul öncesi dönem (%15,22), okul öncesi çocuklar (%30,43) ve okul öncesi eğitim (%26,09)'dir.

Ulusal Tez Merkezi'nde okul öncesi dönemde mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin yöntem dağılımları Tablo 13'de gösterilmiştir.

Tablo 13. Ulusal Tez Merkezi'nde Yayınlanan Lisansüstü Tezlerin Yöntem Dağılımları

Tezin Yöntemi	n	%
Nicel	46	100,00
Nitel	0	0,0
Karma	0	0,0
Alan yazın Derleme	0	0,0
Diğer	0	0,0
Toplam	46	100,00

Tablo 13'e bakıldığında lisansüstü tezlerin 46'sı (%100,00) nicel yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Konu ile ilgili nicel yöntem hariç diğer yöntemlerin kullanıldığı tezler bulunmamaktadır.

Ulusal Tez Merkezi'nde okul öncesi dönemde mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin araştırma desen dağılımları Tablo 14'de gösterilmiştir.

Tablo 14. Ulusal Tez Merkezi'nde Yayınlanan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desen Dağılımları

Araştırma Deseni		n	%
Nicel Deneysel	Yarı Deneysel	1	2,17
	Tam Deneysel	1	2,17
Nicel Deneysel Olmayan	Betimsel	1	2,17
	Tarama	18	39,13
	Korelasyonel	23	50,00
	Boylamsal	1	2,17
	Ölçek Geliştirme	1	2,17
Toplam		46	100,00

Tablo 14 incelendiğinde tezlerin birinin (%2,17) yarı deneysel, birinin (%2,17) tam deneysel olacak şekilde nicel deneysel yöntemle yapıldığı, 23 (%50,00) tezin korelasyonel, 18 (%39,13) tezin tarama, bir (%2,17) tezin boylamsal ve bir (%2,17) tezin ölçek geliştirmesi olacak şekilde nicel deneysel olmayan yöntemle yapıldığı belirlenmiştir.

Ulusal Tez Merkezi'nde okul öncesi dönemde mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerde kullanılan örneklemdaki çocuk sayısı dağılımları Tablo 15'de gösterilmiştir.

Tablo 15. Ulusal Tez Merkezi'nde Yayınlanan Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Örneklemdaki Çocuk Sayısı Dağılımı

Örneklemdaki Çocuk Sayısı	n	%
36-100	12	26,09
101-300	23	50,00
301-613	11	23,91
Toplam	46	100,00

Tablo 15 incelendiğinde tezlerin 12'sinin (%26,09) örneklemindeki çocuk sayısının 36-100 aralığında, 23'ünün (%50,00) 101-300 aralığında ve 11'inin (%23,91) 301-613 aralığında olduğu belirlenmiştir.

Ulusal Tez Merkezi'nde okul öncesi dönemde mizaç ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerde kullanılan veri analizi tekniklerinin dağılımları Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16. Ulusal Tez Merkezi'nde Yayınlanan Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Veri Analiz Tekniklerinin Dağılımları

Veri Analiz Yöntemi		n	%
Nicel Betimsel	Frekans/Yüzde	44	16,73
	Ortalama/Standart Sapma	43	16,35
	Diğer	17	6,46
Nicel Kestirimsel	Korelasyon	44	16,73
	t-testi	27	10,27
	Anova	23	8,75
	Manova	4	1,52
	Faktör Analizi	7	2,66
	Non-Parametrik Test	15	5,70
	Regresyon	22	8,37
	Yapısal Eşitlik	11	4,18
	Toplam	263	100,00

Tablo 16 incelendiğinde nicel betimsel analiz yöntemlerinden en fazla frekans/yüzdenin (n=44) kullanıldığı ve nicel kestirimsel analiz yöntemlerinden korelasyon (n=44) yönteminin seçildiği görülmektedir. Nicel betimsel yöntemlerden ortalama/standart sapma (n=43) frekans/yüzdeden sonra en fazla kullanılan nicel betimsel yöntemken, t-testi (n=27) ise korelasyondan sonra en fazla kullanılan nicel kestirimsel analiz yöntemidir. Nicel betimsel yöntemlerden en az diğer (n=6) yöntemlerin ve nicel kestirimsel yöntemlerden en az faktör analizinin (n=7) kullanıldığı belirlenmiştir.

4. Tartışma ve Sonuçlar

Okul öncesi dönem çocukların mizaç özelliklerini inceleyen lisansüstü tezlerin çoğunluğunun yüksek lisans düzeyinde yapıldığı ortaya konulmuştur. Özellikle psikiyatri alanında ve doktora düzeyinde çalışmaların artırılması gerekmektedir. Okul öncesi dönem çocukları ile ilgili farklı konu alanlarında incelenen lisansüstü tezlerde de yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine oranla daha fazla olduğu görülmektedir (Ahi & Kıldan, 2013; Karoğlu & Esen Çoban, 2019, Tanju Aslışen & Hakkoymaz, 2020). Türkiye çapında ilgili enstitülerde durumu ele alacak olursak doktora düzeyinde lisansüstü eğitim veren üniversite sayısının ve doktora öğrenci kontenjanının daha az olması bu durumu etkileyen en önemli faktörlerden birisi olarak gösterilebilir. Aynı zamanda yüksek lisans tezinden beklenen çıktılar ve uygulamaların doktora farklı olması da araştırmaların doktora düzeyinde kısıtlı kalmasına sebep olabilmektedir (Kaya, Özgenel, Taşkın, Şehir & Çomak, 2021).

Yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımları incelendiğinde ODTÜ, Gazi ve Ege Üniversitesinin lisansüstü tezlerin çoğunluğunun yapıldığı üniversiteler olduğu görülmektedir. Okul öncesi öğretmenleri ve okul öncesi öğretmen adayları ile yürütülen tezlerin içerik analizinin yapıldığı çalışmada da en çok çalışma yapan iki üniversitenin ODTÜ ve Gazi Üniversitesi olduğu ortaya konulmuştur (Bahçacı Önal & Türkoğlu, 2019). Özellikle bu üç üniversitedeki yoğunluk ilgili çalışmaların yapıldığı enstitülerin çok uzun yıllardır lisansüstü düzeyde öğrenci yetiştirmesinden kaynaklanıyor olabilir. Bu bulgu bize okul öncesi dönemde mizaç ile ilgili çoğu üniversitenin hiç çalışma yapmadığını, çalışma yapanların da yetersiz kaldığını göstermektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarıyla yapılan bu 46 çalışmada değişken sayısı genellikle bir ya da iki değişkenle sınırlı kalmıştır. Çalışmaların özellikle yüksek lisans düzeyinde olmasından kaynaklı olarak çok fazla değişkene yer verip süreci daha karmaşık tutmamak adına daha az değişkene yer veriliyor olabilir.

Yazıldığı dillere göre yüksek lisans tezlerinin çoğunluğunun Türkçe olduğu görülürken doktora ve tıpta uzmanlık tezlerinin tamamının Türkçe olduğu görülmektedir. Okul öncesi dönemde yapılan tezlerin incelendiği başka çalışmalar da bu bulguları destekler niteliktedir (Bahçacı Önal & Türkoğlu, 2019). ODTÜ ve Boğaziçi Üniversitesi başta olmak üzere yabancı dille eğitim veren üniversitelerin doktora düzeyinde lisansüstü tezler üretmeleri alandaki bu eksikliğin giderilmesine yardımcı olacaktır.

Enstitülere göre dağılım incelendiğinde Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü ve Tıp Fakültesine bağlı Çocuk Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalında olacak şekilde farklı enstitülerde konunun ele alındığı görülmektedir. Bu sonuçtan yola çıkarak farklı disiplinlerden araştırmacılar bir araya gelip konu ile ilgili çok disiplinli yaklaşımla çalışmalar tasarlayabilirler. Ayrıca Spor Bilimleri Enstitülerinde de konu ile ilgili araştırmalar yapılması çalışma alanının genişlemesine fayda sağlayacaktır.

Tezlerin konu alanlarına göre analizleri incelendiğinde psikoloji, eğitim ve öğretim, psikiyatri ve çocuk sağlığı ve hastalıkları konusunda yapılmış oldukları belirlenmiştir. Tezlerin yarısı psikoloji

konusunda yapılmıştır. Mizaç, psikolojinin önemli konularından biridir. Okul öncesi dönem çocuklarında da mizaç konusunun psikolojide çalışılmakta olan bir konu olduğu ortaya konulmuştur. Bireysel bir farklılık olan mizaç, çocuk merkezli eğitim anlayışının yaygınlaşp eğitimde bireysel farklılıkların önem kazanmasından kaynaklı çocuğu tanımaya yönelik çalışılan konulardan olmuştur (Arı Arat & Özdemir Beceren, 2021).

1989-2020 yılları arasında yapılan tezlerin yıllara göre dağılımları incelendiğinde en çok çalışmanın 2019 yılında yapıldığı ve 2016 sonrası yapılan çalışmaların tüm çalışmaların yarısını oluşturduğu görülmektedir. Türkiye’de 2004 yılında eğitim alanında sosyal bilişsel psikolojik temele dayanan yapılandırmacı yaklaşım benimsenmiştir. Çocuk bilgiyi yapılandıran konumunda olduğu için aktif konuma geçmiştir. Bu da öğrenmede çocuğa ait faktörlerin daha detaylı ortaya konulmasının önemini artırmıştır (Kesici, 2019).

Tezlerin yıllara göre enstitülere dağılımları incelenmiş okul öncesi dönem çocuklarında mizaç konusundaki ilk tez 1999 yılında sosyal bilimler alanında yapılmıştır. İlgili konuda Tıp Fakültesi’nde ilk çalışma 2009, Sağlık Bilimleri Enstitüsü’nde 2015 yılında ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde ise 2016 yılında yapılmıştır. 1999 yılında sosyal bilimler alanında okul öncesi dönem çocuklarında mizaç konusunun çalışılmasına başlanmasının ardından 10 yıl geçtikten sonra tıp fakültesinde tezler çalışılmaya başlanmıştır. Mizaç ile ilgili okul öncesi dönemde eğitim bilimleri enstitüleri ve sağlık bilimleri enstitülerinde çalışmalara ilk tezden 16-17 yıl geçtikten sonra başlanmıştır. Bu sonuçlar okul öncesi dönemde mizaç konusunun son yıllarda farklı alanlardaki araştırmacıların ilgisini çektiğini göstermektedir. Özellikle 2013 yılında yayımlanan Okul Öncesi Eğitim Programının bireysel farklılıklara yaptığı vurgu, çocukların bireysel özelliklerinin belirlenmesinin ve incelenmesinin gerekliliğini tetiklemiş olabilir (MEB, 2013).

0-6 yaş çocukların mizaçlarıyla ilgili yapılan 46 tezde çocukların mizaçlarını ölçmek için kullanılan ölçme araçları incelendiğinde 11 farklı ölçme aracı kullanıldığı belirlenmiştir. Tezlerin yarısında Çocuklar İçin Kısa Mizaç Ölçeği’nin kullanıldığı daha sonra ise en çok Çocuk Davranış Listesi-Kısa Formu’nun kullanıldığı görülmüştür. 11 farklı ölçme aracının olması ölçülmek istenilen farklı özellikleri ortaya koyması bakımından önemlidir.

Okul öncesi dönem çocuklarında mizacı ölçmek için kullanılan ölçme araçlarının özellikleri incelendiğinde; ölçeklerin en az 3 aylık bebeğe en fazla 7 yaşındaki çocuklara uygulanabilir oldukları, 5’li likert tipi ile 7’likert tipi arasında ölçek türünde oldukları, madde sayılarının 12 ile 100 arasında değişiklik gösterdiği, ölçeklerin 3 faktör ile 9 faktör aralığında olduğu ve ayrıca Çocuk Davranış Listesi Kısa Formu’nun 15 alt faktör içerdiği belirlenmiştir. Bu sonuç konu ile ilgili araştırma yapacak araştırmacıların ölçme aracı seçerken 3 aydan 7 yaşa kadar okul öncesi dönemde çocukların mizaçlarını belirleyebilmeleri için gerekli ölçme araçlarının varlığını göstermektedir. Mizaç özellikleri doğumdan itibaren ilk birkaç ay içerisinde kendini göstermeye başlamaktadır (Usta, Sunmaz, Yeşildağ, Çelebi & Acar, 2021). Bu sebeple bebeklikten itibaren çocukların mizacını ölçme araçlarının olması önemlidir.

Tezlerin anahtar kelimelerini analiz etmek için Ulusal Tez Merkezi’nde anahtar kelimeler ile arama yapmanın mümkün olmadığı görülmüştür. Anahtar kelimeler ile arama yapılamaması özellikle yeni araştırma yapmaya başlayan kişiler için bir olumsuzluktur. İncelenen tezlerin az bir kısmının künyesine anahtar kelime girilmediği, anahtar kelime girilen tezlerin ise genellikle beş ve üzeri anahtar kelime girdikleri belirlenmiştir. Araştırmacıların tezlerine daha kolay ulaşım sağlanması adına anahtar kelimeleri girmeleri büyük önem taşımaktadır. Danışmanların bu konuda öğrencileri yönlendirmesi gerekmektedir.

Tezlerde en çok kullanılan anahtar kelimelerin analizleri incelendiğinde en fazla anne baba tutumları, duygu düzenleme, kişilik özellikleri ve medya konularına ağırlık verilmiş olduğu

görülmektedir. Mizaç, özellikle sosyal ve duygusal gelişimi çok önemli ölçüde etkilemektedir (Yağmurlu, Sanson & Köymen, 2005). Mizaç özellikleri aynı zamanda çocukların birbirleri ile etkileşimlerini hatta oyunlardaki davranışlarını bile etkilemektedir (Adak Özdemir & Budak, 2019; Aycan, 2017). Bu bağlamda çocukların birbirleri ve öğretmenleri ile ilgili etkileşimlerini inceleyen çalışmaların artırılmasına yönelik ihtiyaç olduğu da görülmüştür.

Tezlerin yöntemleri incelendiğinde tamamının nicel yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiş olduğu görülmektedir. Nicel araştırma yöntemleri araştırmacıların daha geniş kitlelerle çalışmasına olanak tanımakta ve daha fazla verinin daha kısa sürede toplanabilmesine katkı sağlamaktadır. Nitel çalışmalara kıyasla nicel çalışmalar genelleme yapabilmeye de olanak tanımaktadır. Aynı zamanda nitel araştırmalarda araştırmacı faktörü büyük önem taşımaktadır (Çelik, Baykal & Memur, 2020). Daha yeni araştırma yapacak olan araştırmacılar açısından nitel araştırmaların birçok belirsizliği bulunmaktadır. İncelenen tezlerinin çoğunun yüksek lisans tezi olmasından kaynaklı araştırmacılar nicel yöntemleri tercih etmiş olabilirler. Nitel ve karma çalışmaların yapılmamış olmasının da bir eksiklik olduğu tespit edilmiştir. Lisansüstü öğrencilerin nitel ve karma desenleri kullanmaları için öğrencilere yetkinlik kazandırılması ve öğrencilerin bu yöntemleri kullanması için teşvik edilmesi önemlidir. Farklı yöntemler ve farklı desenlerde yapılacak çalışmalar alan yazında çeşitlilik sağlayacak olup araştırmaların gelişmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca Mizaç Temelli Eğitim Modellerinin uygulandığı deneysel çalışmaların etkililiğini ortaya koyacak çalışmaların artırılması, 2023 vizyon belgesinde yer alan çocuğun mizacının temele alınarak eğitim sürecinin tasarlanması ile ilgili olarak eğitimciler ve alanda çalışan diğer uzmanlara yol gösterici olacaktır (Kıral & Çilek, 2020).

Tezlerde çalışılan örneklem sayıları incelendiğinde tezlerin 12'sinin (%26,09) örneklemindeki çocuk sayısının 36-100 aralığında, 23'ünün (%50,00) 101-300 aralığında ve 11'inin (%23,91) 301-613 aralığında olduğu belirlenmiştir. Çalışmaların büyük çoğunluğu nicel yöntemlerden korelasyonel ve tarama desenleri ile desenlendiği için örneklem sayıları da araştırma desenlerine uygun olacak şekilde seçilmiştir (Delice, 2010). Elde edilen sonuçlar mevcut alan yazını desteklemektedir.

Tezlerin veri analizi tekniklerinin dağılımları incelendiğinde nicel betimsel analiz yöntemlerinden en fazla frekans/yüzdenin kullanıldığı ve nicel kestirimsel analiz yöntemlerinden korelasyon yönteminin seçildiği görülmektedir. Araştırmalarda ileri düzey istatistiki bilgi gerektiren analizlerin eksik olduğu görülmüştür. Benzer bulgular farklı alanlarda yapılan tezlerin incelendiği araştırmalarca da ortaya konulmuştur (Aydın, Selvitopu & Kaya, 2018). Bu sonuçlar da alan yazını ve alan yazındaki eksikliklere yapılan vurguları desteklemektedir.

Kaynaklar

- Adak Özdemir, A., & Budak, K. S. (2019). Mizaç ve öz-düzenlemenin çocukların oyun davranışını yordamadaki rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 45, 78-98.
- Al, U. (2008). *Türkiye'nin bilimsel yayın politikası: Atıf dizinlerine dayalı bibliyometrik bir yaklaşım* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Alagöz, N., & Sağlam, M. (2021). Çocuk ve mizaç konusunda Türkiye'de yazılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi. *International Refereed Journal of Humanities and Academic Sciences*, 24, 34-53. <https://doi.org/10.17368/uhbab.2021.24.04>

- Ahi, B., & Kıldan, A. O. (2013). Türkiye’de okul öncesi eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi (2002-2011). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 23-46.
- APA Publication Manual (2009). *Amerikan psikoloji derneği yayım kılavuzu* Halil Ekşi (Ed.). İstanbul: Kaknüs.
- Arı Arat, C., & Özdemir Beceren, B. (2021). The analysis of the relationship between the temperament and the social status of preschool students age 5. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 52, 112-132.
- Aycan, K. (2017). Dokuz tip mizaç modeli ile aktif müzik eğitimi uygulamalarının ilişkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(3), 911-938.
- Bahçacı Önal, M., & Türkoğlu, B. (2019). Türkiye’de okul öncesi öğretmenleri ve okul öncesi öğretmen adayları ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 14(4), 1103-1139.
- Buss, A. H., & Plomin, R. (1984). *Temperament: Early developing personality traits*. New Jersey: Hillsdale, Lawrence Erlbaum.
- Craig, G. J., Dunn, W. L., Graig, G. J., & Dunn, W. L. (2007). Infancy and toddlerhood: Personality and sociocultural development. *Understanding human development. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Prentice Hall*, 153-154.
- Çelik, H., Baykal, N. B., & Memur, H. N. K. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 379-406. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.8c.1s.16m>
- Delice, A. (2010). Nicel araştırmalarda örneklem sorunu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(4), 1969-2018.
- Doyumğaç, İ., Tanhan, A., & Kıymaz, M. S. (2021). Understanding the most important facilitators and barriers for online education during COVID-19 through online photovoice methodology. *International Journal of Higher Education*, 10(1), 166-190. <https://doi.org/10.5430/ijhe.v10n1p166>
- Fox, N. A., Henderson, H. A., Rubin, K. H., Calkins, S. D., & Schmidt, L. A. (2001). Continuity and discontinuity of behavioral inhibition and exuberance: Psychophysiological and behavioral influences across the first four years of life. *Child Development*, 72(1), 1-21. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00262>
- Fox, N. A., Henderson, H. A., Marshall, P. J., Nichols, K. E., & Ghera, M. M. (2005). Behavioral inhibition: Linking biology and behavior within a developmental framework. *Annu. Rev. Psychol*, 56, 235-262. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.55.090902.141532>
- Göktaş, Y., Küçük, S., Aydemir, M., Telli, E., Arpacık, Ö., Yıldırım, G., & Reisoğlu, İ. (2012). Educational technology research trends in turkey: A content analysis of the 2000-2009 decade. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(1), 191-196.
- Harmon-Jones, E., Gable, P. A., & Peterson, C. K. (2010). The role of asymmetric frontal cortical activity in emotion-related phenomena: A review and update. *Biological psychology*, 84(3), 451-462. <https://doi.org/10.1016/j.biopsycho.2009.08.010>
- Hubert, N., Wachs, T., Peters-Martin, P., & Gandour, M. (1982). The study of early temperament: Measurement and conceptual issues. *Child Development*, 53(3), 571-601. <https://doi.org/10.2307/1129370>

- Kansız, M., & Arkar, H. (2011). Mizaç ve karakter özelliklerinin evlilik doyumu üzerine etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 24-29.
- Karoğlu, H., & Esen Çoban, A. (2019). Türkiye’de okul öncesi eğitimde dil gelişimi ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 211-229.
- Karadağ, E. (2009). Eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 75-87.
- Kaya, İ., Özgenel, M., Taşkın, Z., Şehir, S., & Çomak, N. (2021). Türkiye’de “problem davranış” konulu lisansüstü tezlerin incelenmesi (2000-2020): Bir durum çalışması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40), 21-32.
- Kesici, A. (2019). Eğitimde postmodern durum: Yapılandırmacılık. *İnsan ve İnsan*, 6(20), 219-238. <https://doi.org/10.29224/insanveinsan.442811>
- Kıral, B., & Çilek, A. (2020). 2023 Vizyon belgesi’nin karakter eğitimi bakımından değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(225), 5-22.
- Klein, V. C., & Linhares, M. B. M. (2010). Temperament and child development: Systematic review of the literature. *Psicologia em Estudo*, 15(4), 821-829. <https://doi.org/10.1590/S1413-73722010000400018>
- Kristal, J. (2005). *The temperament perspective: Working with children's behavioral styles*. Baltimore: Paul H Brookes Publishing.
- Mortimore, P. (2000). Does educational research matter?. *British Educational Research Journal*, 26(1), 5-24. <https://doi.org/10.1080/014119200109480>
- Özdemir, P. G., Selvi, Y., & Aydın, A. (2012). Dürtüsellik ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(3), 293-314. <https://doi.org/10.5455/cap.20120418>
- Roberts, B. W., & DelVecchio, W. F. (2000). The rank-order consistency of personality traits from childhood to old age: A quantitative review of longitudinal studies. *Psychological Bulletin*, 126, 25–30. <https://doi.org/10.1037/33-2909.126.1.3>
- Rothbart, M. K. (2007). Temperament, development, and personality. *Current Directions in Psychological Science*, 16(4), 207-212. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8721.2007.00505.x>
- Rothbart, M. K. (2011). *Becoming who we are: Temperament and personality in development*. New York: Guilford Press.
- Rothbart, M. K., & Bates, J. E. (2006). Temperament in children’s development. In W. Damon, R. Lerner & N. Eisenberg (Eds.), *Handbook of child psychology, 6th edition: Social, emotional, and personality development* (Vol. 3) (pp. 99–166). New York: Wiley
- Saudino, K. J., & Wang, M. (2012). Quantitative and molecular genetic studies of temperament. In M. Zentner & R. L. Shiner (Eds.), *Handbook of temperament* (pp. 315- 346). New York: Guilford.
- Tanju Aslışen, E. H., & Hakkoymaz, S. (2020). Erken okuryazarlık alanında gerçekleştirilmiş lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi: Bir içerik analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 1483-1498. <https://doi.org/10.16916/aded.763492>
- Thomas, A., & Chess, S. (1977). *Temperament and development*. New York: Brunner/Mazel

- Smith, C. L., Diaz, A., Day, K. L., & Bell, M. A. (2016). Infant frontal electroencephalogram asymmetry and negative emotional reactivity as predictors of toddlerhood effortful control. *Journal of Experimental Child Psychology*, 142, 262-273. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2015.09.031>
- Usta, M., Sunmaz, N., Yeşiladağ, Ş., Çelebi, Ş., & Acar, İ. H. (2021). *Erken çocuklukta mizaç. Çocuk Gelişimi ve Araştırma Çalışmaları Laboratuvarı*. Erişim adresi: <https://labs.ozyegin.edu.tr/cdII/2021/03/29/erken-cocuklukta-mizac/>
- Yağmurlu, B., Sanson, A., & Köymen, S. B. (2005). Ebeveynlerin ve çocuk mizacının olumlu sosyal davranış gelişimine etkileri: Zihin kuramının belirleyici rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 20(55), 1-20.
- Yılmaz Bolat, E. (2011). *Anne baba eğitiminin beş-altı yaş çocuğa sahip anne babaların çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarına etkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yurtçu, M., & Pekdoğan, S. (2020). Knowledge mapping on temperament in early childhood: A visualized analysis using cite space. *Research in Pedagogy*, 10(2), 248-264.
- Zentner, M., & Shiner, R. L. (2015). *Handbook of temperament*. New York: Guilford.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The pre-school period is the period in which the foundations of development are laid for the child. This period, which acts as the basis for the development that will affect the later years of his life, has a much more permanent and powerful effect on the development of the child's innate and acquired characteristics compared to other years of life. One of the basic concepts in the first years of life is temperament. Temperament has an important role as it is at the center of the child's development. Temperament structures related to both personality and biological systems show individual differences. Temperament is a versatile feature that includes the expressions of activity, reactivity, emotionality, and sociability. From a developmental point of view, temperament is affected by both environmental and genetic factors from infancy. Although children begin to exhibit some inherited features from birth, some features become evident with the effect of development. Temperament is generally defined as individual differences in emotional and behavioral styles that emerge early in life and are largely genetic in origin but also influenced by environmental experiences.

Purpose

In this research, it is aimed to analyze of the theses completed between 1989 and 2020, which were on the subject of temperament in the pre-school period in Turkey. For this purpose, answers to the following questions were sought:

1. What is the distribution of postgraduate theses on temperament at the age of 0-6 in the National Thesis Center according to their types?
2. What is the distribution of postgraduate theses published on temperament at the age of 0-6 in the National Thesis Center according to universities?
3. What is the distribution of graduate theses published on temperament at the age of 0-6 in the National Thesis Center according to the number of variables used?
4. What is the publication of the postgraduate theses published on temperament at the age of 0-6 in the National Thesis Center according to language?

5. What is the distribution of the postgraduate theses published on temperament at the age of 0-6 in the National Thesis Center according to the institutes?
6. What is the distribution of the postgraduate theses published on temperament at the age of 0-6 in the National Thesis Center according to subject area?
7. What is the distribution of postgraduate theses on temperament at the age of 0-6 in the National Thesis Center by years?
8. How is the distribution of graduate theses published in the National Thesis Center on temperament at the age of 0-6 in institutes by years?
9. What is the distribution of the in the postgraduate theses published on temperament at the age of 0-6 in the National Thesis Center according to scales used?
10. What is the distribution of the postgraduate theses published on temperament at the age of 0-6 in the National Thesis Center according to the characteristics of the scales used?
11. What is the distribution of postgraduate theses published on temperament at the age of 0-6 in the National Thesis Center according to keywords?
12. What is the distribution of the postgraduate theses published on temperament at the age of 0-6 in the National Thesis Center according to the method?
13. What is the distribution of the postgraduate theses published on temperament at the age of 0-6 in the National Thesis Center according to the method description?
14. What is the distribution of graduate theses published on temperament at the age of 0-6 in the National Thesis Center according to the number of children in the sample?
15. What is the distribution of the postgraduate theses published on temperament at the age of 0-6 in the National Thesis Center according to the data analysis and explanation?

Method

The research was created in the qualitative research model. Content analysis was used in this study, in which the theses published in the National Thesis Center on temperament were examined. The study group of the research consists of 46 postgraduate theses obtained from the National Thesis Center of the Council of Higher Education (YÖK). The data collection tool is the Data Coding Form consisting of 14 items developed by the researchers by examining the literature. Type of theses, the university where the thesis was done, number of variables, the language of publication, institute, subject, year, the scale used to measure temperament, characteristics of scales, keywords, method, method explanation, number of children in the sample, data analysis explanations were coded into the Data Coding Form. Spss 22.0 package program was used in the analysis of the data.

Findings

According to the results, most of the theses on the subject are at the master's level. The first three universities where theses on temperament were carried out the most in the first years of life were METU, Gazi, and Ege University. In addition, it is seen that the theses on the subject were prepared in 26 universities between 1989 and 2020. In these, there is a variety of 5 or more variables. Theses with two variables at most were carried out in these variable numbers. In terms of language, while most of the theses are in Turkish, there are also English theses. In terms of institutes, the majority of these were completed within the body of social sciences institutes. Half of the theses cover the subject area of psychology. While theses were started to be carried out for the first time in 1989, most theses were done in 2019. While 11 measurement tools were used in the theses, it was determined that the Short Temperament Scale for Children was most frequently used. It was determined that the measurement tools used were in 5-, 6-, 7-point Likert types, with the number of items ranging from 12 to 100 and having factors between 3-9. In terms of keywords, it has been revealed that there are theses with a maximum of 5 keywords, but there are also theses

without a keyword. It was revealed that temperament was the most and emotional regulation, children and media are the least words among the 9 keywords stated in the theses. In terms of method, all theses were prepared with the quantitative method. It was determined that the correlation method was preferred in half of the theses. In terms of the number of children in the sample, half of the thesis includes the number of children ranging from 101 to 300 as a sample. Frequency/percentage/chart and correlation methods were used most frequently in data analysis.

Discussion and Conclusion

When the results of this study are examined, it is seen that 46 theses were completed between 1989 and 2020, and there was a significant increase, especially after 2016. However, there is a need for more theses on temperament in young children, especially doctorate level and specialization in medicine. In this way, it will be possible to study the subject of temperament in line with different variables, and the literature on the subject in Turkey will be supported, especially in terms of the diversity of findings. Dealing with theses related to the subject mostly within the body of universities in Turkey will make significant contributions to the diversity in the sample groups. In terms of variables, especially the theses with four or more variables, the subject will be discussed in detail. Different subject areas and disciplines must come together on temperament. When we consider that some of the scales used in theses are adaptation studies, it is seen that there is a need for temperament scales for 0-6-year-old children developed in Turkey. As a matter of fact, a scale development study was conducted in one of the theses included in the research. Having diversity in measurement tools will also contribute significantly to the dissemination of studies on the subject. When the findings are examined in terms of keywords, the necessity of conducting theses on different subjects such as culture, peer relations, teacher-child relations, school adjustment, self-regulation, and social skills emerges, besides personality traits. In addition to the quantitative, the variety of methods such as qualitative, mixed design, literature review, experimental, and longitudinal is important in theses. The increase in theses using different methods will enrich the temperament literature in the pre-school period in Turkey. In addition, theses are needed, which the number of children in the sample groups is increased, and which include diversifying of statistical analyzes such as MANOVA.

This study is limited to the theses completed in Turkey in a certain time period according to the temperament topic in the pre-school period. Therefore, comparisons can be made with theses abroad in future studies on the subject. In addition, national and international articles on temperament in the first years of life in Turkey can be examined. Studies on the subject are of great importance in terms of understanding the temperament characteristics of young children, revealing the variables that affect the temperament and determining the short and long-term effects of temperament.

Etik Kurul

Çalışma sistematik alan yazın taraması, doküman inceleme çalışması olduğu için Etik Kurul İzni alınmasını gerektiren çalışmalar grubunda yer almamaktadır. Bu nedenle Etik Kurul İzni beyan edilmemiştir.